

Tespih ve Tank: NATO Fikrinin Oluşumu ve Seçkin Ağlarla İlişkisi

Mücahit GÜLTEKİN, 28 Haziran 2026

<https://islamianaliz.com/makale/28247333/mucahit-gultekin/tespih-ve-tank-nato-fikrinin-olusumu-ve-seckin-aglarla-iliskisi>

NATO nedir? Ne zaman ve hangi amaçlarla kurulmuştur?

Hem akademik literatürde hem de kamuoyunda kabul gören yaygın inanişaya göre bu sorunun cevabı şöyledir: NATO (North Atlantic Treaty Organization/Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü); 4 Nisan 1949'da, Washington'da, 12 ülkenin imzasıyla, Sovyetlerin yayılcı emellerini engellemek; barış, demokrasi ve özgürlükleri korumak amacıyla kurulan askeri bir savunma örgütüdür.

Kuşkusuz bu cevap NATO'nun “doğal koşulların bir sonucu” olduğunu ima eder ve ilk bakışta “olgusal bir gerçeklik” gibi görünür. Nitekim uzun yıllar boyunca da bu “gerçeklik” tartışma konusu edilmemiştir. Fakat verilen cevabı biraz daha geriye çekilip incelediğimizde gördüğümüz gerçeklik değişiyor. Özellikle NATO üzerinde son zamanlarda yapılan bazı araştırmalar resmi anlatının “çarpıtılmış bir gerçeklik” olduğunu gösteriyor.

Her şeyden önce resmi anlatıya bağlı kalan görüş “NATO Sovyet tehdidine karşı kurulduysa, Sovyetler dağıldıktan sonra neden varlığını devam ettirdi?” sorusuna tutarlı bir cevap vermekte zorlanıyor. Dahası bu perspektifin, NATO'nun Sovyetler dağıldıktan sonra bırakın varlığını sona erdirmeyi, üye sayısını neden iki katına çıkardığını; operasyon ve faaliyet alanına neden diğer kıtaları da dahil ettiğini ve soğuk savaş döneminde sıcak bir çatışmaya girmemişken neden Sovyetler dağıldıktan sonra Afganistan, Libya, Kosova gibi bölgelerde sıcak çatışmalara dahil olduğunu cevaplaması mümkün görünmüyor.

Bu yazıda NATO'nun ve NATO üyelerinin bize sunduğu “olgusal gerçekliğin” ötesine bakmaya çalışacak ve şu sorulara cevap arayacağız: NATO fikri ne zaman oluştu? NATO sadece askeri bir ittifak mıdır? NATO'nun ruhunu oluşturan “ideoloji” nedir? NATO sömürgeci amaçlarını gizlemek için hangi yöntemleri kullanmaktadır? NATO'nun kurulmasında ve devam etmesinde perde arkasında hangi seçkin ağlar vardır? NATO-Din ilişkisi nedir?

Kuşkusuz bu sorulara cevap vermek; NATO'nun 19. yüzyıla uzanan tarihsel ve kültürel kökenlerini anlamak, 7-8 Temmuz 2026 tarihlerinde Ankara'da yapılacak zirvenin NATO'nun bu tarihsel yolculuğunda ne anlama geldiğini kavramayı da kolaylaştıracaktır.

Atlantikçilik Fikri: NATO Ne Zaman Kuruldu?

Churchill 5 Mart 1946'da ABD'nin Fulton kentinde “Demir Perde Konuşması” olarak isimlendirilen bir konuşma yaparak Batı ile Doğu arasında “ideolojik bir bölünme” oluştuğunu söyledi ve Batı dünyasını birlik olmaya çağırdı. Churchill'in konuşmasındaki “ideoloji” vurgusu önemliydi. Bu konuşma 4 Nisan 1949'da Washington'da imzalanacak

NATO sözleşmesine giden yolun başlangıç noktası olarak gösterilse de “Atlantikçilik” fikri çok daha gerilere gidiyordu: “Sovyet Tehdidi” olarak kurgulanan gerekçe sadece bu fikrin hayata geçmesini kolaylaştırmış ve hızlandırmıştı.

Yapılan pek çok çalışma “Atlantikçilik” düşüncesinin temellerinin çok eskilere dayandığını ortaya koyar.[1] Onlara göre NATO 1949’da “aniden” ortaya çıkmamıştır. NATO, 16. yüzyılda Avrupa’nın genişlemesiyle (ABD’nin “keşfi”) birlikte ortaya çıkan “Atlantik medeniyeti” düşüncesine dayanır. Bu düşünce Atlantik’in her iki yakasındaki ülkelerin ortak bir mirasa, ortak bir medeniyete ve ortak bir “kimliğe” dayandığını savunur.[2] NATO Sözleşmesi’nin girişinde geçen “ortak miras” kavramı[3] soyut bir kavram değildir; Antik Yunan’ı, Roma hukukunu, Rönesans hümanizmini içeren bir “değer ortaklığını” yansıtır.[4]

Bu düşünce zamanla olgunlaşmış ve NATO’nun temelleri 19. yüzyılda atılmaya başlamıştır. Bu yaklaşıma göre NATO aynı değerleri paylaşan ülkelerin oluşturduğu “tarihsel bir kimliğin” kurumsallaşmış bir yansımasıdır.[5]

Örneğin Amiral Alfred Mahan İngilizce konuşan halkların birliğini savunmuş ve Atlantik’i Batı medeniyetinin bir “iç denizi” olarak tanımlamıştı. Amerika’nın ikinci başkanı John Adams’ın oğlu tarihçi Henry Adams da 19. Yüzyılın sonlarında “Büyük bir Atlantik güçleri topluluğu inşa etme” çağrısında bulunmuştur.[6] Massimo de Leonardis “Değerler ve Çıkarlar Arasındaki Atlantik İttifakının Tarihsel Kökleri” başlıklı kitap bölümünde NATO ittifakının temelinde ABD, İngiltere ve Kanada’dan oluşan bir “çekirdek grup” olduğunu; bu ittifakın Beyaz Anglo-Sakson Protestan (WASP) bir temele dayandığını söyler. de Leonardis, NATO’yu “ortak değerler ve çıkarlara dayalı siyasi bir ittifakın askeri kolu” olarak değerlendirir. Daha da önemlisi yazar, Atlantik İttifakı’nın sadece 1945 sonrası Sovyet tehdidine karşı verilmiş bir tepki olmadığını; kökleri 18. yüzyıla kadar uzanan kültürel, zihinsel ve jeopolitik bir sürekliliğin sonucu olduğunu savunur.[7]

Fakat günümüzdeki NATO’yu resmeden daha net bir tablo Walter Lippmann’ın 1917’de (ABD henüz 1. Dünya Savaşı’na girmeden önce) New Republic dergisinde yazdığı “Defense of the Atlantic World” (Atlantik Dünyasını Savunmak) başlıklı yazısıydı. Lippmann bu yazıda ABD’nin güvenliğinin ve parçası olduğu medeniyetin, Atlantik Okyanusu’nun her iki yakasını birbirine bağlayan stratejik ve kültürel bağların savunulmasına bağlı olduğunu öne sürdü ve ilk kez “Atlantik Topluluğu” (Atlantic Community) kavramından söz etti. Ona göre Atlantik’e kıyısı olan ABD, İngiltere ve Fransa “Atlantik Topluluğu”nu oluşturan aynı medeniyetin parçalarıydı. Lippmann daha sonra Atlantik Topluluğu’nu kapsayan alanı daha da genişletmiştir.

Semantik Oyunlar: Bir Maske Olarak “Ortak Miras” Söylemi

Lawrance Kaplan “Atlantik” kelimesinin, ABD’deki “izolasyonist” geleneğin direncini aşmak için başvurulmuş “semantik bir oyun” olduğunu vurgular. Ona göre eğer bu anlamaya “Avrupa İttifakı” gibi bir isim verilseydi, George Washington’un “yabancı bağlardan kaçınma” vasiyeti sebebiyle anlamaya Kongre ve Senato’da büyük bir direnç

ortaya çıkacaktı. “Atlantik” kelimesi ise Okyanus’un her iki yakasını birleştiren “ortak bir güvenlik sistemi” algısını yerleştirmeyi amaçlıyordu. Fakat semantik oyunlar bununla sınırlı değildi.

NATO sözleşmesinin başlangıcında geçen “demokrasi, bireysel özgürlükler ve hukuk” kavramlarına göndermede bulunan “ortak miras” vurgusu NATO’ya “insani bir imaj” veriyor ve ABD imparatorluğunu “insani değerlere sadık bir aile” maskesinin ardına gizliyordu.

Marco Mariano ve Robert Steel Atlantik Topluluğu’nun doğal bir gerçeklik değil, bilinçli bir şekilde inşa edilmiş siyasi ve kültürel bir kurgu olduğunu söyler. Giles Scott-Smith[8], Kathleen Burk[9], Geir Lundestad[10], Lawrence Kaplan[11] gibi pek çok NATO tarihçisi ve uzman “Atlantik” kelimesinin ve NATO sözleşmesinde geçen kavramların ABD imparatorluğunu gizleyen bir maske olduğunu belirtir.[12]

Nitekim bunun açık örneklerinden biri Salazar diktatörlüğüyle yönetilen Portekiz’in NATO’nun kurucu üyelerinden biri olmasıdır. NATO’nun “demokrasi, insan hakları, barış, özgürlük” maskesini düşüren bu tutum dönemin Atlantikçileri tarafından absürt gerekçelerle savunulmuştu. Örneğin Senatör Tom Connally, Portekiz’in üyeliğini “Vasco da Gama’ya biraz borcumuz yok mu?” diyerek sempatize etmişti. ABD Dışişleri Bakanlığı bürokrati ve NATO Sözleşmesi’nin taslağının hazırlanmasında görevli olan Theodore Achilles ise “Halk bu yönetim için özgürce oy kullandı” diyerek Portekiz’deki rejimi meşrulaştırmaya çalışmıştı. Halbuki 1933’den 1974’e kadar devam eden Salazar diktatörlüğünde siyasal partiler yasaklanmıştı. Seçimler bir tiyatrodan başka bir şey değildi. 200 bin kişilik muhbir ağından oluşan gizli polis, 10 binlerce kişiyi tutuklamış ve mahkumlar işkence görmüştü.

Atlantik kavramı siyasi, kültürel ve ekonomik boyutları olan; çekirdeğinde ABD ve İngiltere’nin olduğu bir “değerler sistemini” temsil ediyordu. NATO’yu “ahlaki bir kalkan” olarak gösteren bu değerler sistemi sömürüyü küresel ölçekte kalıcılaştırmak isteyen “yönetici bir zümre”yi de gizliyordu.

Van der Pijl “Atlantik Yönetici Sınıfının Oluşumu” başlıklı kitabında NATO’nun sadece askeri bir teşkilat olmadığına dikkat çeker. Ona göre NATO, sermayenin küreselleşmesi sürecinde “uluslararası liberal-kapitalist” bir sınıfın küresel egemenliğini inşa eden bir araçtı:

Pijl, Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra “Atlantik para döngüsü” ismini verdiği döngünün merkezinin Londra’dan New York’a kaydığını; İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra ise Amerikan çok uluslu şirketlerinin ve bankalarının yönlendirdiği “uluslararası finans kapital” halini aldığını belirtir. NATO, hem liberal-kapitalist değerlerin yaygınlaşmasını hem de Pijl’in “Atlantik para döngüsü” olarak isimlendirdiği uluslararası sermayenin küresel ölçekte akışının güvenliğini sağlamak için kurulmuştu.

NATIS, NSC-68 ve 3 Bilge Adam Raporu: Kalpleri ve Zihinleri Kazanma

NATO, dönemin süper gücü olan ABD'nin başını çektiği bir kurum olmasına rağmen “kaba gücü” incelikli bir şekilde uygulayan ve rıza üretimini merkeze alan bir strateji takip etmişti. NATO, bu bağlamda kendi bünyesinde 1950’de NATIS’i (NATO Information Service/NATO Enformasyon Servisi) kurdu. NATIS’in görevi filmler, belgeseller, gezici sergiler, bilimsel ve entelektüel çalışmalar yaparak “İnsani bir NATO” imajı var etmekte. Diğer bir ifadeyle, NATO dünyanın dört bir yanında müttefiklerinin çıkarlarını korurken NATIS sömürülen halkların “kalplerini ve zihinlerini” kazanacaktı.[13]

NATIS bu bağlamda pek çok çalışma yapmıştır. Örnek vermek gerekirse 1950’li yıllarda kullanılan yöntemlerden biri de “gezici sergiler” idi. Büyük bir çadır ve 4 tırdan oluşan bu sergiler NATO müttefiki ülkeleri geziyor, NATO’nun “insani” yüzünü gösteriyordu. O dönemde bu gezici sergilere “Sulh Kervanı” ismi verilmişti. Bu kervanlar 1953 ve 1955 tarihlerinde Türkiye’ye de gelmişti. Devlet aygıtları, gazeteler, radyolar halkın “Sulh Kervanı”nı ziyaret etmesi için propaganda yapıyordu. Risso’nun aktardığına göre 1953 yılında Ankara, İzmir ve İstanbul’u kapsayan Türkiye turunda yaklaşık yarım milyon kişi sergiyi ziyaret etmişti. Bugün de iktidar aygıtlarının Ankara’yı “Barışın Anahtarı” yazılarıyla donatması bu propagandanın sürekliliğini göstermektedir.

Bu noktada NATIS’i tamamlayan çok önemli bir belgeden daha söz etmemiz gerekir: NATO’nun kurucu kilit isimlerinden Paul Nitze’nin kaleme aldığı NSC-68 (National Security Council Report 68: ABD Ulusal Güvenlik Konseyi’nin 68 no’lu belgesi).

NSC-68, ABD çıkarlarının sadece askeri çabalarla değil, “fikir ve değerler” aracılığıyla korunacağını belirtmesi açısından önemlidir ve ABD’nin NATO’yu nasıl konumlandırması gerektiğini açıklar. Bu belge, ABD’nin küresel çıkarlarını “manevi ve ahlaki değerlere” dayandırarak propaganda etmeyi savunuyor; dünyayı ABD’nin penceresinden görmeyen ideolojiler için psikolojik savaşın ve yıldırma taktiklerinin uygulanmasına vurgu yapıyordu. NSC-68, NATO resmi belgelerinin daha örtülü olarak ifade ettiği kavramları açıyor; toplumsal rızanın nasıl üretileceğine ilişkin stratejik bir çerçeve çiziyordu.

NSC-68’in NATO-Din ilişkisine de açıklık kazandıran boyutu ayrıca önemlidir. Çünkü bu belge komünizmi “tanrıtanımaz bir pagan dini” olarak sunuyor; NATO’nun ilahi dinlere dayanan yapıları bir partner olarak kullanmasının temelini oluşturuyordu.[14] Bu noktaya biraz sonra tekrar geleceğiz.

1956 yılında NATO “3 Bilge Adam Raporu” olarak bilinen raporunu yayınladı.[15] Bu rapor, NATO için “dönüm noktası” olarak tanımlanmaktadır. Rapor, NATO üyeleri arasındaki “silah” ortaklığına değil “manevi” bağlara vurgu yapması açısından NSC-68’in açtığı yolu izliyordu. Raporun 4. maddesi “propaganda” ve “rıza mühendisliğinin” NATO’nun kurumsal bir yöntemi olduğunu belgelemektedir. Bu madde, halkın NATO politikalarına dahil edilmesi için daha fazla bütçe ayrılmasını öneriyordu. NATO’nun üniversitelerle, gençlerle, sendikalarla, eğitim kurumlarıyla, parlamento üyeleriyle temasının

güçlendirilmesi tavsiye ediliyordu. Rapor, NATO coğrafyası dışında kalan üçüncü dünya ülkelerine de NATO'nun amaçlarının anlatılması gerektiğini belirtiyor; NATO ideolojisinin küresel ölçekte yayılmasını öngörüyordu. Raporun ardından öğretmenlere yönelik materyaller, burslar ve kültürel değişim programları başlatıldı. Neticede hem NSC-68 hem de 3 Bilge Adam Raporu, NATO'nun askeri amaçlarının gerçekleştirilmesi için "rıza üretimine" merkezi bir önem atfediyordu.

Ne var ki, NATO'nun rızayı ürettiği asıl mecra NATIS değildi. Bu belgelerin tavsiyelerini yerine getirmek için NATO'nun "sivil kurumlar" aracılığıyla yapacağı faaliyetler çok daha etkili olacaktı. "Hukuk", "demokrasi", "refah", "bilim-felsefe-sanat-edebiyat", "sosyal güvenlik" ve "din" gibi rıza üretim araçları NATO'yla bağlantılı yarı resmi "seçkin ağlar" tarafından sistematik bir şekilde kullanılmaya başlandı.

Seçkin Ağlarla İşbirliği: NATO ve Dinin Bir Silah Olarak Kullanılması

NATO'nun ideolojik temelini daha iyi anlayabilmek için NATO'yla bağlantılı informal kurumları analize dahil etmek gerekir. NATO gerçekte tek bir kurum olarak düşünülmemelidir. NATO ideolojisi; Bilderberg, CFR, Chatham House, Rockefeller Vakfı, Ford Vakfı, FIAT, Unilever, Wall Street gibi bilim-sanat-düşünce-medya-iş ve finans çevrelerini temsil eden geniş bir seçkinler ağına sahiptir. Bu seçkinler ağı, NATO'nun amaçlarını toplumsal katmanlara taşıyıp NATO'yu "duygusal ve ideolojik bir topluluğa" dönüştüren "sivil ordu" olarak konumlanmıştır.

Bu ağın her bir üyesi ayrı bir stratejik öneme sahiptir ancak burada "Atlantikçi" ideolojinin en bilinen örneklerinden biri olan Bilderberg'i ele alacak ve NATO-Bilderberg ilişkisine kısaca bakacağız. Bununla birlikte NATO'yla bağlantılı; Atlantik Antlaşması Derneği (ATA), Kuzey Atlantik Meclisi, Atlantik Enstitüsü, Kültürel Özgürlük Kongresi, Avrupa Ekonomik İşbirliği Ligi gibi pek çok kurum olduğunu da belirtmeliyiz.[16]

Bilderberg'in üç kurucu ismi vardır: Belçika Başbakanı Paul van Zeeland, Avrupa Hareketi'nin Genel Sekreteri Joseph Retinger ve Hollanda Prensi Bernhard. Bunlara Bilderberg'in en sadık ve aktif katılımcılarından olan bir ismi daha ekleyebiliriz: David Rockefeller. İlk toplantısını 1954'te Hollanda'da yapan grubun temel amacı NATO'nun askeri amaçlarına sivil rıza üretimini sağlamaktır. Bilderberg, NATO'nun çıkarlarını "küresel değerler" olarak sunmak ve toplumu farklı katmanlarda yöneten elitleri Atlantikçi düşünce doğrultusunda koşullamak istiyordu. Bilderberg NATO'nun yönetsel yapısında bulunacak kişilerin tespiti ve akreditasyonu için bir referans görevi de görüyordu. Nitekim NATO'nun ilk genel sekreteri Lord Ismay da dahil olmak üzere; Paul-Henri Spaak, Dirk Stikker, Manlio Brosio, Joseph Luns, Lord Carrington gibi NATO genel sekreterlerinin hepsi Bilderberg'in aktif üyesi ve katılımcılarıydılar. General Alfred Gruenther, General Lyman Lemnitzer, General Andrew Goodpaster, General Lauris Norstad gibi NATO'nun en yüksek komuta kademesi olan Avrupa Müttefik Kuvvetleri Yüksek Komutanları'nın da (SACEUR) pek çoğu Bilderberg referanslıydı. NATO-Bilderberg üzerine özel çalışmalarıyla tanınan

Thomas W. Gijswijt, NATO genel sekreterlerinin neredeyse tamamının Bilderberg ağıının bir parçası olduğunu söyler.[17]

NATO ve Din: "Komünizmi yok Edecek Silah Tespihtir"

NATO'nun fikir babalarından biri olan İngiltere Dışişleri Bakanı Ernest Bevin, 1947 ve 1948 yıllarında ittifakın zihinsel hazırlığını yaparken, kurulacak yapıyı sadece bir askeri pakt olarak değil, "Batı'nın bir tür manevi federasyonu" olarak tanımlamıştır. Bevin'e göre bu yapı, komünizmin "materyalist" tehdidine karşı Batı medeniyetinin "inanç" ve "karakter" beyanı olmalıydı.[18] Yapılan pek çok çalışmanın da gösterdiği gibi NATO, "Allahsız-putperest komünizme" karşı ilahi dinlerin savunusunu yapan bir örgüt olarak sunulmuştur. Nitekim Atlantik Konseyi, Atlantik halklarını "dini geleneklerin manevi gücünü" temsil eden muhteşem bir medeniyetin mirasçıları olarak tanımlıyordu."[19]

Bu söylem, NATO'nun Türkiye'deki dindarlar/milliyetçiler/muhafazakarlar tarafından meşrulaştırma biçimini de eksiksiz olarak açıklamaktadır. Nitekim NATO'nun kurulduğu dönemde ABD ve Avrupa'daki "antikomünist" mücadelenin dayanaklarından biri de dini söylemdi. Bu çerçevede bizdeki "Komünizmle mücadele derneklerine" benzer dernekler kurulmuştu.

Hugh Wilford, 2009'da yayınlanan "Muhteşem Wurlitzer: CIA Amerika'yı Nasıl Kandırdı?" başlıklı kitabında CIA tarafından desteklenen Rahip Patrick Peyton'un, "Tespih, komünizmi yok edecek saldırı silahıdır" sözünü aktarır.

Rahip Peyton, Soğuk Savaş'ın başlamasının hemen ardından, 1947'de New York, Albany'de kurulan Family Rosary Crusade'in (FRC: Aile Tespih Seferberliği[20]) lideriydi. Hareketin sloganı bugün bile hâlâ meşhur olan "Birlikte dua eden aile birlikte kalır." idi. Hareket daha sonra merkezini Hollywood'a taşıdı ve Grace Kelly, Ronald Reagan, Gregory Peck gibi dönemin ünlü aktörlerinin desteğini aldı. 1958 yılına gelindiğinde FRC; ABD, Kanada, İrlanda, İspanya'da faaliyet göstermeye başladı. FRC'nin en etkin olduğu yer ise Latin Amerika'ydı. Hareket Şili, Venezuela, Kolombiya, Brezilya, Salvador, Ekvador, Panama ve Dominik Cumhuriyeti'nde faaliyetler yürütmüştür. Bu ülkelerde milyonluk mitingler düzenlemiştir. Örneğin Brezilya'nın Rio de Janeiro kentindeki dua mitingine 1,5 milyon, 1962'de Kolombiya Bogota'da yapılan mitinge 1 milyon, Venezuela Karakas'taki mitinge 600 bin kişi katılmıştır.

Başlangıçta "evlilik, aile, çocuk eğitimi, dua" temelli faaliyetler yürüten hareketin CIA ile işbirliği 1959 Küba Devrimi'nden sonra başladı. FRC hakkında kapsamlı bir çalışma yapan Richard Gribble CIA'nın FRC ile ilk temasının 1958 yılında olduğunu belirtir. İlişkinin mimarı CIA başkanı Allen Dulles'in yakın dostu, milyarder iş adamı J. Peter Grace idi.[21] Grace, 1958 yılında CIA Direktörü Allen Dulles'a 12 sayfalık bir mektup yazarak Peyton'ın kitleleri arkasından sürükleyebilen bir dini lider olduğunu söylemiş ve Latin Amerika'daki komünist sızmaya karşı "tespih dualarının" siyasi potansiyelini vurgulamıştır. ABD

başkanının da onayıyla, FRC desteklenmeye başlamıştır. FRC'ye Latin Amerika'daki faaliyetleri için CIA'nın 1 milyon doları aşan destek verdiği belirtilmektedir.[22]

FRC, NSC-68'in de belirttiği üzere, soğuk savaş döneminde dinin ABD'nin hedefleri doğrultusunda ne kadar etkin bir şekilde kullanılabileceğinin çarpıcı örneklerinden biriydi. Gerçekten de “tespih” ABD'nin en güçlü silahlarından biri olmuştu.

Bunun ilk örneklerinden biri de Türkiye'de ilki 1950'de kurulan Komünizmle Mücadele Dernekleri idi. Komünizmle mücadelede en büyük silahın “iman” olduğuna inanan dernek Türkiye'de pek çok faaliyet yapmıştır. Bu faaliyetlerin en etkin isimlerinden biri de 1961'de Senatör seçilen Fethi Tevetoğlu'dur.[23] Dönemin pek çok antikomünist düşünürü gibi onun için de Komünizme karşı mücadele aynı zamanda “ABD” ve “NATO yanlısı olmak” anlamına geliyordu. Komünizmle Mücadele Yayınları'nın ilk kitabı olarak basılan[24] “Faşist yok Komünist Var” kitabında Tevetoğlu NATO hakkında şöyle diyordu: “NATO yalnız üye memleketlerin istiklal ve toprak bütünlüğünü korumak için kurulmuş bir savunma teşekkülü değildir. Aynı zamanda insan hak ve hürriyetlerini, hukuk nizamını her şeyin üstünde tutan demokratik hür dünyanın müşterek miraslarını ve medeniyetlerini de koruma azim ve kararının bir neticesidir.”[25]

Sonuç:

NATO'nun 77 yıllık kurumsal tarihi, “Atlantikçi” düşünce etrafında örgütlenmiş bir zümrenin küresel çıkarlarını korumak için kapsamlı ve derinlikli bir rıza mühendisliği yürüttüğünü göstermektedir. Bu mühendisliğin ayırt edici özelliği, örgütün çıkarlarını korumak ve yaygınlaştırmak için her dini, her ideoloji ve sosyal sınıfı “araçsallaştırabilme” becerisidir. Kültürel Özgürlük Kongresi[26] örneğinde görüleceği üzere asli düşman olarak sunduğu “komünistleri” bile kendi hegemonyası için kullanabilmiş olması bunun dramatik bir örneğidir. Bununla birlikte “din” ve “dini çevreler” hemen her zaman NATO'nun hedeflerine ulaşmak için kullandığı münbit bir zemin olmuştur. “Dindar/muhafazakâr/mukaddesatçı” çevrelerin NATO'nun ülkemizde meşrulaştırılmasında oynadığı merkezi rol tartışılmazdır. Bugün de iktidarda bulunan “milliyetçi/muhafazakar” ittifakın eliyle NATO'nun meşruiyeti yeniden üretilmektedir.

Nitekim Gabi Schlag NATO'nun ontolojik güvenliğinin silahlardan daha çok “imaj yönetimi” ile sağlandığına işaret eder. Ona göre “NATO fikri” sabit kalmakla birlikte, onu var eden aktörler, NATO'nun kamusal imajını sürekli estetize eder. #NATO2030 sosyal medya kampanyasını inceleyen Schlag NATO'nun yeni bir “epistemik imaj” çalışması yaptığını belgeler. NATO silahlarını “kadın”, “çevre”, “maneviyat”, “çeşitlilik” imajlarının arkasında saklamaktadır. Bu kampanya kendini “insan odaklı”, “ilerici” ve “vicdanlı” bir örgüt olarak sunma çabasıdadır.

Ne var ki, pek çok uluslararası kurum gibi, NATO da en büyük darbesini Aksa Tufanı'ndan yemiştir. ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, İtalya gibi ittifakın en büyük güçleri Gazze'de gerçekleştiren soykırıma koşulsuz destek vermiş; NATO kurumsal olarak İsrail'in yanında

olduğunu açıklamıştır. NATO'nun uzun yıllar adeta kusursuz bir şekilde yürüttüğü rıza mühendisliği Filistin'de, İran'da, Lübnan'da, Libya'da, Afganistan'da gerçekleştirilen katliamları gizlemeye yetmemektedir. Nitekim "NATO fikri" bugün ittifakın üyeleri arasında bile tartışma konusudur.

Kuşkusuz NATO kanlı ve sömürgeci ideallerini gizlemek için yeni imaj çalışmaları yapacaktır, yapmaktadır. Trajik olan, "dindar/muhafazakar/milliyetçi" bir iktidarın bu imaj çalışmasında aktif bir rol almak için gösterdiği çabadır.

Dipnotlar

- [1] Bkz. Mariano, M. (Ed.). (2010). *Defining the Atlantic Community: Culture, Intellectuals, and Policies in the Mid-Twentieth Century*. Routledge
- [2] Weisbrode, K. (2009). *The Atlantic Century: Four Generations of Extraordinary Diplomats Who Forged America's Vital Alliance with Europe*. Da Capo Pres
- [3] Sözleşmenin başlangıç kısmı şöyledir: "Bu Antlaşma'nın Tarafları, Birleşmiş Milletlerin amaçladığı ve ilkelerine olan inançlarını ve bütün halklar ve bütün hükümetlerle barış içinde bir arada yaşama arzularını teyid ederler. Demokrasi, bireysel özgürlük ve hukuk refahı ilkelerinin temeli bütün halkların özgürlüklerini, ortak miraslarını ve uygarlıklarını korumaya kararlılırlar. Kuzey Atlantik bölgesindeki istikrar ve iyileştirmelerin artırılmasını sağlar. Toplu savunma ve barış ile güvenliğin korunması için çabalarını birleştirmekte kararlılırlar. Bundan dolayı bu Kuzey Atlantik Antlaşması'nı kabul ediyor[uz]"
- [4] De Leonardis, M. (Ed.). (2023). *NATO in the Post-Cold War Era: Security, Conflict and Cooperation in the Contemporary World*. Palgrave Macmillan; Weisbrode, K. (2009). *The Atlantic Century: Four Generations of Extraordinary Diplomats Who Forged America's Vital Alliance with Europe*. Da Capo Pres
- [5] Schlag, G. (2025). The look of NATO: Comparing visual representations of military force and alliance identity in 1984 and 2021. *European Journal of International Security*, 10, 589–610.
- [6] Mariano, M. (Ed.). (2010). *Defining the Atlantic Community: Culture, Intellectuals, and Policies in the Mid-Twentieth Century*. Routledge
- [7] De Leonardis, M. (Ed.). (2023). *NATO in the Post-Cold War Era: Security, Conflict and Cooperation in the Contemporary World*. Palgrave Macmillan

- [8] Scott-Smith, G. (2010). The Congress for Cultural Freedom: Constructing an intellectual Atlantic community. In M. Mariano (Ed.), *Defining the Atlantic community: Culture, intellectuals, and policies in the mid-twentieth century* (pp. 132–148). Routledge
- [9] Burk, K. (2010). The Anglo-American "special relationship" in the Atlantic context during the late 1940s and 1950s. In M. Mariano (Ed.), *Defining the Atlantic community: Culture, intellectuals, and policies in the mid-twentieth century* (pp. 149–160). Routledge.
- [10] Lundestad, G. (2003). *The United States and Western Europe since 1945: From "Empire" by invitation to transatlantic drift*. Oxford University Press
- [11] Kaplan, L. S. (1999). *The long entanglement: NATO's first fifty years*. Praeger
- [12] Robert Steel (2010) *How Europe Became Atlantic* Walter Lippmann and the New Geography of the Atlantic Community, *Defining the Atlantic Community: Culture, Intellectuals, and Policies in the Mid-Twentieth Century* kitabının içinde.
- [13] Risso, L. (2014). *Propaganda and intelligence in the Cold War: The NATO Information Service*. Routledge
- [14] Preston, A. (2012). *Sword of the spirit, shield of faith: Religion in American war and diplomacy*. Knopf.; Gijswijt, T. W. (2019). *Informal alliance: The Bilderberg Group and transatlantic relations during the Cold War, 1952–1968*. Routledge
- [15] Raporu hazırlayan “3 bilge adam” şunlardı: Kanada Dışişleri Bakanı Lester B. Pearson, İtalya Dışişleri Bakanı Gaetano Martino ve Norveç Dışişleri Bakanı Halvard Lange.
- [16] Risso, L. (2014). *Propaganda and intelligence in the Cold War: The NATO Information Service*. Routledge
- [17] Gijswijt, T. W. (2019). *Informal alliance: The Bilderberg Group and transatlantic relations during the Cold War, 1952–1968*. Routledge
- [18] Ellwood, D. (2010). What winning stories teach: The Marshall Plan and Atlanticism as enduring narratives. In M. Mariano (Ed.), *Defining the Atlantic Community: Culture, Intellectuals, and Policies in the Mid-Twentieth Century* (pp. 111–131). Routledge.

- [19] Weisbrode, K. (2009). The Atlantic Century: Four Generations of Extraordinary Diplomats Who Forged America's Vital Alliance with Europe. Da Capo Pres
- [20] Kastedilen bir dua hareketidir. Rosary (tespih) Hz. Meryem'e adanan duaların boncuklarla sayılmasını ifade etmektedir.
- [21] Pereyra, I. V. (2024). Rosaries against communism: The role of Patrick Peyton and the Family Rosary Crusade in the 1964 military coup in Brazil. Estudos Históricos (Rio de Janeiro), 37(82)
- [22] Gribble, R. (2003). Anti-Communism, Patrick Peyton, CSC and the C.I.A. Journal of Church and State, 45(3), 535–558.
- [23] Meşe, E. (2013). Türk siyasal yaşamında Komünizmle Mücadele Dernekleri [Yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- [24] Meşe, E. (2013). Türk siyasal yaşamında Komünizmle Mücadele Dernekleri [Yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- [25] Tevetoğlu, F. (1963). Faşist yok komünist var. Komünizmle Mücadele Yayınları.
- [26] Kültürel Özgürlük Kongresi hakkında yazdığımız bir yazı için bkz. <https://venharhaber.com/cia-entelektueller-ve-sol-kulturel-ozgurluk-kongresi/>